

การกำกับดูแลกิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย Internet Business Governance in Thailand

ธนะพัฒน์ เดชเลิศวรพัฒน์¹ และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ²
Thanapat Detlertwarapat¹ and Rattaphong Sonsuphap²

Received November 6, 2021 & Revised November 20, 2021 & Accepted November 22, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการและหลักเกณฑ์กำกับดูแลธุรกิจการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ (Regulator) ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้กำกับดูแล ผู้บริหารกิจการ และผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต แล้วนำข้อมูลนั้นมาสังเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ และแสดงผลในรูปแบบการบรรยายพรรณนาความ ผลของการศึกษาพบว่า 1) พัฒนาการอุตสาหกรรมและการก่อเกิดของหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่รัฐต้องการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจสมัยใหม่ 2) บทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ กิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีรูปแบบของการกำกับที่เอื้อให้กลุ่มผลประโยชน์ ทำให้การกำกับดูแลกิจการในประเทศไทยมักจะก่อให้เกิดต้นทุนในการจัดสรรค่าเช่าทางเศรษฐกิจในกลุ่มผลประโยชน์ระหว่างผู้มีอำนาจอนุมัติกับผู้ขอใบอนุญาต และ 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อัตราการเกิดของนวัตกรรมต่ำจากการใช้อินเทอร์เน็ต ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนา ด้านการศึกษาและสาธารณสุขต่ำ รวมทั้งใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยไม่กล้าลงทุนทั้งที่อินเทอร์เน็ตมีต้นทุนธุรกรรมในการเริ่มต้นต่ำ ข้อเสนอแนะรัฐควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ broadband โดยส่งเสริมให้มีการแข่งขันในธุรกิจบริการ broadband บนพื้นฐานการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม รวมถึงการเปิดกว้างทางเทคโนโลยี เพื่อก่อให้เกิดการลงทุนในโครงข่ายและขยายการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม

คำสำคัญ : 1. การกำกับดูแล, 2. อุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต, 3. ประเทศไทย

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

¹Doctor of Philosophy Program in Leadership in Society, Business and Politics, Rangsit University

²อาจารย์ที่ปรึกษา

²Advisor

Email: thanapate@trueconnect.co.th

Abstract

This article had two objectives as follows: 1) to study development and criteria of Internet business governance in Thailand and 2) to study the role of regulatory agencies, problems, and obstacle to development of internet industry in Thailand. This was qualitative study by studying from documents and in-depth interview from regulators, business executives and internet users and then synthesized those data according to the objective and showed the result in a form of description. The study results were as follows: 1) development of industry and creating of criteria of supervising Internet in Thailand was on the foundation that the government needed to develop the country to follow the changed context of the digital technology which was a new important economic foundation in developing the country to new economy, 2) the role of regulatory agencies of internet business in Thailand had the governance format which helped groups with interest so business governance in Thailand would usually create cost in allocating economic rent in allocating such right between the groups with interest between the authority with approving power (Regulator) and license requestor (Operator), 3) problems and obstacle to internet industry development in Thailand including the inconsistent policy of the government to the need of society, low innovation rate from using internet, low use of internet for developing education and public health and internet users in Thailand were afraid to invest despite the fact that the Internet had low beginning business cost. Suggestion: the government should develop infrastructure and broadband service by promoting competition in broadband service business on the foundation of free and fair trade and create opportunity on technology to create network investment and expanding service to be efficient, widely covered, with quality and at suitable price.

Keywords : 1. Governance, 2. Internet Industry, 3. Thailand

1. บทนำ

ในปัจจุบันโลกเป็นยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Digital Transformation) ไปอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรธุรกิจต้องมีการปรับตัวปรับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้มีความพร้อมในการแข่งขันและสามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้อย่างหลากหลาย (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2560)

การให้บริการโทรคมนาคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกลไกตลาด มากกว่าการให้บริการโทรคมนาคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐโครงสร้างดังกล่าวยังช่วยให้สามารถปฏิบัติตามที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการกำกับดูแลขององค์กรการค้าโลก จากการจัดให้มีหน่วยงานกำกับดูแลที่แยกออกจากหน่วยงานที่เป็นผู้ให้บริการโทรคมนาคม ทำให้สามารถแก้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเชื่อมต่อโครงข่ายได้อีกด้วย (Colin Blackman and Lara Srivastava, 2011)

โครงสร้างองค์กรในการกำกับการให้บริการโทรคมนาคมมีลักษณะสำคัญหลายประการ คือ 1) หน่วยงานภาครัฐสามารถกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติได้โดยปราศจากความขัดแย้งในบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของ เป็นผู้จัดการ หรือเป็นลูกจ้างของผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐย่อมจะพยายามกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในตลาดมากยิ่งขึ้น หากหน่วยงานรัฐไม่ได้เป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมรายหลักอีกต่อไป 2) หน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระย่อมสามารถนำนโยบายของรัฐบาลปฏิบัติด้วยความเป็นกลางโดยปราศจากอคติส่วนบุคคล การแยกเป็นอิสระออกจากผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่รัฐเป็นเจ้าของช่วยให้หน่วยงานกำกับดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางต่อผู้ให้บริการในตลาดทุกราย เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขัน และการเชื่อมต่อโครงข่าย 3) การสร้างระดับความเชื่อมั่นของตลาดที่มีต่อความเป็นกลางของการตัดสินหรือวินิจฉัยปัญหาในการกำกับดูแลจะเพิ่มขึ้นตามระดับของความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแลที่แยกต่างหากจากทั้งผู้ให้บริการและจากภาครัฐ ความเชื่อมั่นดังกล่าวจะส่งเสริมให้เกิดการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นสำหรับผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายเดิมและรายใหม่ และ 4) ผู้ให้บริการภาคเอกชนสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลเชิงเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการให้บริการโทรคมนาคมโดยปราศจากความขัดแย้งอันเกิดจากการที่รัฐเป็นเจ้าของกิจการ

ดังนั้นอินเทอร์เน็ตจึงกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของคนในสังคมในยุคไร้พรมแดน ในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พบว่า ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2554-2558 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.7 (จำนวน 14.8 ล้านคน) เป็นร้อยละ 39.3 (จำนวน 24.6 ล้านคน) ซึ่งสถิติดังกล่าวเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อคนในสังคมได้เป็นอย่างดี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558) และยังคงแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของธุรกิจอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยจะยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยฐานผู้ใช้บริการบรอดแบนด์ในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปีก่อนหน้า เป็นประมาณ 10 ล้านราย ซึ่งผลักดันให้อัตราผู้ใช้บริการบรอดแบนด์โดยรวมต่อจำนวนครัวเรือนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 47 เมื่อเทียบกับร้อยละ 43 ในปี พ.ศ.2561 ตามความต้องการใช้บริการไฟเบอร์บรอดแบนด์ที่เพิ่มขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 พบว่า ร้อยละ 80.0 ปัญหาการโฆษณาออนไลน์มีมากเกินไป ร้อยละ 77 ปัญหาความล่าช้าในการเชื่อมต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 39.1 ปัญหาไม่มั่นใจว่าข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตจะเชื่อถือได้ ร้อยละ 31.3 ปัญหาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตยากหรือหลุดบ่อย ร้อยละ 31.0 ปัญหาการถูกรบกวนด้วยอีเมลขยะ ร้อยละ 30.1 ปัญหาการให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึง ร้อยละ 18.2 ปัญหาถูกรบกวนด้วยสื่อบริการโฆษณา ร้อยละ 16.7 ปัญหาค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตแพงเกินคุณภาพบริการ ร้อยละ 13.2 ปัญหาติดไวรัสคอมพิวเตอร์ และ ร้อยละ 11.5 ปัญหาไม่รู้จะขอความช่วยเหลือจากใคร (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562)

เมื่อพิจารณาผู้ประกอบการภาคธุรกิจในฐานะผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Operator/Provider) ในประเทศไทยมีผู้ประกอบการรายใหญ่เพียง 5 รายเท่านั้น โดยเป็นกิจการภาคเอกชน 3 ราย คือ กลุ่ม True กลุ่ม 3 BB กลุ่ม AIS ส่วนกิจการของรัฐ 2 ราย คือ บริษัท TOT และบริษัท CAT เมื่อสิ้นปี พ.ศ.2561 พบว่า กลุ่ม True เป็นผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Network Provider) รายใหญ่ของประเทศ โดยกลุ่ม True มีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดในธุรกิจอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ร้อยละ 38 ของมูลค่าตลาดทั้งหมด (บริษัททรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน), 2562) ขณะที่กลุ่ม AIS ถึงแม้จะมีส่วนแบ่งทาง

การตลาดเพียงร้อยละ 8 แต่เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่ของประเทศ โดยมีส่วนแบ่งการตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่สูงถึงร้อยละ 45 ของส่วนแบ่งตลาดทั้งหมด ในขณะที่ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ร้อยละ 8 ของมูลค่าตลาดทั้งหมด (บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน), 2562)

จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการเชิงระบบของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกำกับดูแลและความรับผิดชอบต่อสังคมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ในฐานะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลกิจการภาพรวม (Regulator) โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สำหรับผู้ประกอบการภาคธุรกิจ ในฐานะผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Operator/Provider) ตลอดจนการปกป้องต่อความเสี่ยงสะท้อนจากผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Consumer) อีกด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาพัฒนาการและหลักเกณฑ์กำกับดูแลธุรกิจการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย รวมทั้งศึกษาบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ (Regulator) และผู้ประกอบการกิจการอินเทอร์เน็ต (Internet Operator/Provider) ในประเทศไทย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ซึ่งการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์เชิงนโยบายของภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นแนวคิดในการบริหารกิจการโทรคมนาคมอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการและหลักเกณฑ์กำกับดูแลธุรกิจการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ (Regulator) กิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิควิธีเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือกึ่งมีโครงสร้าง (Unstructured or Semi Structure Interviews) ซึ่งเป็นหลักวิธีหนึ่งของการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Legard, Keegan and Ward, 2003)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย ตัวแทนผู้กำกับดูแลกิจการ (Regulator) จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ประกอบการ (Internet Operator/Provider) จำนวน 2 คน และตัวแทนกลุ่มผู้บริโภค (Internet Consumer) จากสถาบันศึกษา จำนวน 4 คน และเข้าประชุมแบบมีส่วนร่วม (Participation) กับภาคประชาสังคมและสัมมนาวิชาการ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จากตัวแทนผู้กำกับดูแลกิจการ (Regulator) ตัวแทนผู้ประกอบการ (Internet Operator/Provider) และตัวแทนกลุ่มผู้บริโภค (Internet Consumer) จากสถาบันศึกษา รวมทั้งการเข้าร่วมประชุมแบบมีส่วนร่วม (Participation) กับภาคประชาสังคมและสัมมนาวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เก็บข้อมูลจากผู้กำกับนโยบาย ผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการ รวมทั้งภาคประชาสังคมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ดำเนินการโดยค้นคว้าจากเอกสารวิจัย บทความวิชาการ รายงานประจำปีขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการเข้าร่วมประชุมแบบมีส่วนร่วม (Participation) กับภาคประชาสังคมและสมมนาวิชาการ ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยกำหนดประเด็นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ ใช้ความเป็นเหตุเป็นผล และความสอดคล้องของข้อมูลตามความจริงสอดคล้องตามทฤษฎี (Theoretical Sampling) ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการทัศน์การวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องยึดสภาพความเป็นจริงเป็นหลัก (Miles, M.B. & Huberman, 1994) และนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยจะเสนอแนวคิดแบบผสมผสาน (Integrated Theories) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการแทรกแซงของรัฐและการกำกับดูแล รวมกับแนวคิดว่าด้วยการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ต เป็นแนวคิดหลักในงานวิจัยนี้

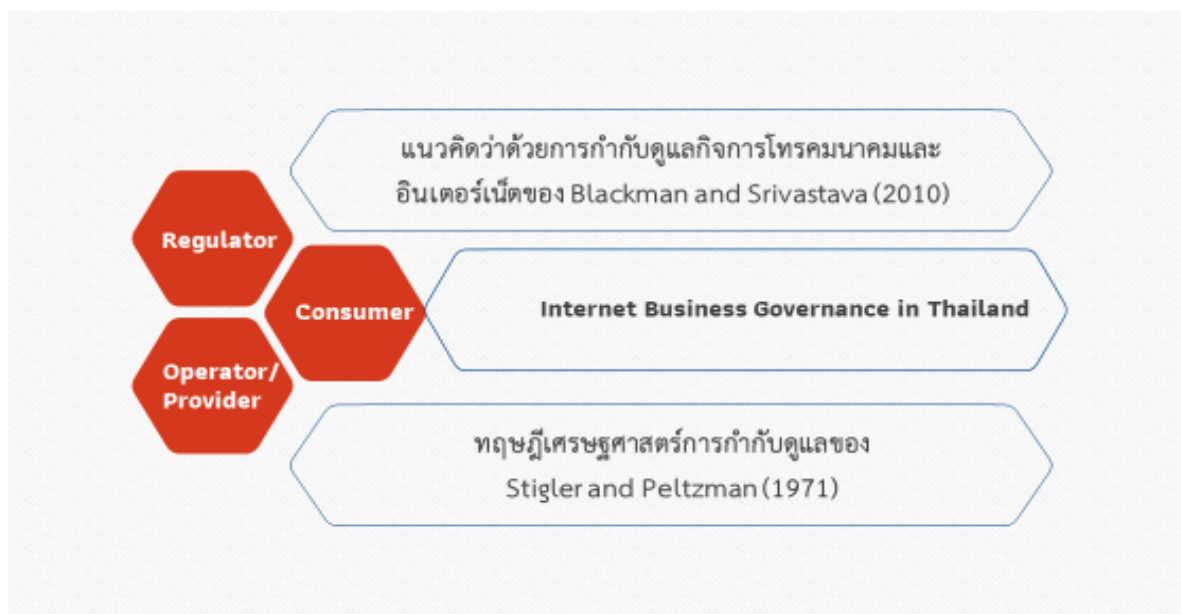
ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การกำกับดูแลของ Stigler and Peltzman (1971) จะนำมาอธิบายบทบาทของรัฐในแง่ที่รัฐขาดความน่าเชื่อถือในการแทรกแซงกลไกตลาดจึงสนับสนุนให้การลดการแทรกแซงกลไกตลาดของรัฐและลดการกำกับดูแลลงด้วย โดย Stigler and Peltzman เสนอว่านโยบายของรัฐบาลในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหอันเกิดจากกลไกตลาด เมื่อเกิดปัญหาความล้มเหลวของตลาดที่เป็นพื้นฐานของนโยบายสาธารณะแม้ว่าการจำหน่ายสินค้าและบริการนั้นเป็นพื้นฐานของสังคมแบบทุนนิยม แต่ก็มีบางสถานการณ์ที่ตลาดไม่สามารถที่จะจัดหาสินค้าและบริการที่ต้องการนั้นได้ กลไกตลาดอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจได้ทั้งหมด ดังนั้นนโยบายสาธารณะจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาแก้ไข และสนับสนุนในกิจกรรมบางอย่าง และสิ่งที่รัฐจะต้องพิจารณาหนึ่งในนั้นก็คือความล้มเหลวของตลาด (Market failure) ทำให้รัฐต้องเข้าดำเนินการเพื่อให้สถานการณ์นั้นดีขึ้น สินค้าและบริการบางอย่างนั้นตลาดไม่สามารถจัดหาให้ได้อย่างเต็มที่ เช่น การศึกษา การใช้กฎหมายและการจัดระเบียบ ค่านิยมในสิ่งแวดล้อม การป้องกันประเทศ ถนนและสะพาน โรงพยาบาลและงานดูแลสุขภาพ งานบริการสวัสดิการ งานขนส่งสาธารณะ และกิจการโทรคมนาคม เป็นต้น

ส่วนการกำกับดูแลในแง่มุมของแนวคิดนี้จะมองว่า กลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งมีระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพจะได้รับประโยชน์จากการกำกับดูแลมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์ที่มีความซับซ้อนและมีขนาดใหญ่ เช่น กลุ่มผู้บริโภค เพราะกลุ่มผู้บริโภคมียุทธศาสตร์ที่ยากที่จะบริหารจัดการให้เป็นกลุ่มก้อนและอาจมีต้นทุนในการบริหารจัดการหรือรวมตัวที่สูงมาก ดังนั้น นโยบายการกำกับดูแลมักจะให้ความสำคัญกับการรักษาหรือคงไว้ซึ่งการจัดสรรค่าเช่าทางเศรษฐกิจในระหว่างกลุ่มสมาชิกในกลุ่มผลประโยชน์นั้น เมื่อการกำกับดูแลตั้งอยู่บนพื้นฐานการจัดสรรความมั่งคั่งในระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลเหนือองค์กรกำกับดูแล นโยบายซึ่งลดความความเหลื่อมล้ำหรือกระจายความมั่งคั่งจึงมักจะไม่ได้ได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การกำกับดูแลจึงเสนอว่าหากการกำกับดูแลไม่ได้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจอีกต่อไป ควรลด

หรือกำจัดการดูแลเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกเลิกข้อจำกัดหรือการกำกับดูแลจำนวนผู้ประกอบการในตลาด

แนวคิดว่าด้วยการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ต เป็นแนวคิดของ Colin Blackman and Lara Srivastava (2010) ได้อธิบายโครงสร้างองค์กรในการกำกับการให้บริการโทรคมนาคมมีลักษณะสำคัญหลายประการ คือ 1) หน่วยงานภาครัฐสามารถกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติได้ โดยปราศจากความขัดแย้งในบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของ เป็นผู้จัดการ หรือเป็นลูกจ้างของผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐย่อมจะพยายามกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในตลาดมากยิ่งขึ้น หากหน่วยงานรัฐไม่ได้เป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมรายหลักอีกต่อไป 2) หน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระย่อมสามารถนำนโยบายของรัฐมาปฏิบัติด้วยความเป็นกลางโดยปราศจากอคติส่วนบุคคล การแยกเป็นอิสระออกจากผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่รัฐเป็นเจ้าของช่วยให้หน่วยงานกำกับดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางต่อผู้ให้บริการในตลาดทุกราย เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขัน และการเชื่อมต่อโครงข่าย 3) การสร้างระดับความเชื่อมั่นของตลาดที่มีต่อความเป็นกลางของการตัดสินหรือวินิจฉัยปัญหาในการกำกับดูแลจะเพิ่มขึ้นตามระดับของความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแลที่แยกต่างหากจากทั้งผู้ให้บริการและจากภาครัฐ ความเชื่อดังกล่าวจะส่งเสริมให้เกิดการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นสำหรับผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายเดิมและรายใหม่ และ 4) ผู้ให้บริการภาคเอกชนสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลเชิงเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการให้บริการโทรคมนาคมโดยปราศจากความขัดแย้งอันเกิดจากการที่รัฐเป็นเจ้าของกิจการ (Colin Blackman and Lara Srivastava, 2010) ด้วยเหตุดังกล่าวนี้แนวคิดของเขาจึงมองว่า หน่วยงานกำกับดูแลอิสระแห่งชาติ (Separate National Regulatory Authority) โดยได้มีการพัฒนาวิธีการในการจัดตั้งและการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแลหลายวิธีด้วยกัน ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแลแห่งชาติที่ต้องนำมาพิจารณามีอยู่ 5 ประเด็นด้วยกัน คือ 1) ความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแล 2) การสนับสนุนงบประมาณสำหรับกระบวนการกำกับดูแล 3) หน่วยงานกำกับดูแลเดี่ยว (Single Regulator) และคณะกรรมการร่วม (Collegial Commissions) และ 4) หน่วยงานกำกับดูแลหลายกิจการ (Multi-sector Regulators)

จากกรอบแนวคิดทั้ง 2 แนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจะนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกำกับดูแลและความรับผิดชอบต่อสังคมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช.ในฐานะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลกิจการภาพรวม (Regulator) โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สำหรับผู้ประกอบการภาคธุรกิจ ในฐานะผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Operator/Provider) ตลอดจนเสียงสะท้อนจากผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Consumer) ภายใต้บริบทของสังคมไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ผลการวิจัย

1. พัฒนาการและหลักเกณฑ์การกำกับดูแลธุรกิจการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยยังคงเติบโตต่อเนื่อง โดยฐานผู้ใช้บริการบรอดแบนด์ในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปีก่อนหน้า เป็นประมาณ 10 ล้านราย ซึ่งผลักดันให้อัตราผู้ใช้บริการบรอดแบนด์โดยรวมต่อจำนวนครัวเรือนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 47 เมื่อเทียบกับร้อยละ 43 ของปี พ.ศ. 2560 อย่างไรก็ตามการที่ระบบอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม ตลอดจนการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น ธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ตจึงเป็นหนึ่งในธุรกิจที่สำคัญที่เชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาควบคุม กำกับดูแล และให้ความคุ้มครองทั้งในด้านของผู้บริโภคและผู้ให้บริการ เนื่องจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ตัวแสดงในระบบอินเทอร์เน็ต (Internet Actors) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้บริการเครือข่าย (Network Provider) ผู้ให้บริการการเข้าถึง (Access Provider) และผู้ให้บริการเนื้อหาออนไลน์ (Online Service Provider)

ด้วยเหตุนี้สำนักงานกฤษฎีกาจึงออกระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการฯ และมีผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) เป็นประธานและเลขานุการ ทำให้เนคเทคมีฐานะเป็น “สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ” โดยมีบทบาทในการวางนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยเพื่อใช้ข้อมูลพื้นฐานในการกำกับดูแลเนื้อหาของรัฐให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมตลอดจนการให้ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นอันตรายและการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยกับผู้ใช้ที่เป็นเด็กและเยาวชน รวมทั้งออกหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย โดยมี สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ในฐานะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ (Regulator) เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ

จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 โดยมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลกิจการและออกใบอนุญาตมี 3 ประเภท คือ 1) ใบอนุญาตแบบที่หนึ่ง ได้แก่ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตประเภทที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง เช่นบริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มีระยะเวลาการอนุญาตให้ประกอบกิจการคราวละ 5 ปี 2) ใบอนุญาตแบบที่สอง ได้แก่ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่มีหรือไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง เป็นการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล หรือเป็นการประกอบกิจการที่ไม่มีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรือต่อประโยชน์สาธารณะและผู้บริโภค เช่น บริการสายเช่า บริการระบบเครือข่ายข้อมูล บริการแบนด์วิธ และบริการศูนย์ข้อมูล เป็นต้น มีระยะเวลาการอนุญาตให้ประกอบกิจการไม่เกิน 15 ปี ให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ (International Internet Gateway) และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ต (Internet Exchange) และ 3) ใบอนุญาตแบบที่สาม ได้แก่ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง เป็นการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก หรืออาจมีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรืออาจกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ เช่น บริการเกตเวย์ออกต่างประเทศ บริการชุมสายอินเทอร์เน็ตบริการเครือข่ายสื่อสารบรอดแบนด์ บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านโทรศัพท์ บริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล บริการเข้าถึงเครือข่ายบรอดแบนด์ และบริการวงจรเช่าระหว่างประเทศ เป็นต้น มีระยะเวลาการอนุญาตให้ประกอบกิจการไม่เกิน 10 ปี โดยจะต้องการให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ (International Internet Gateway) และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ต (Internet Exchange)

2. บทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ (Regulator) กิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

พบว่า การกำกับดูแลกิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ภาครัฐมีเจตนารมณ์ที่จะสนับสนุนการพัฒนาบริการบรอดแบนด์ อันถือเป็นบริการที่มีความสำคัญเทียบเท่าบริการที่เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้ทั่วถึง เพียงพอ ในราคาที่เหมาะสม ภายใต้การแข่งขันเสรีและเป็นธรรม ประชาชนคนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการพัฒนาบริการบรอดแบนด์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางดิจิทัล ทั้งในเชิงภูมิศาสตร์และเชิงกลุ่มประชากรสามารถกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคทั่วประเทศ ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ภาครัฐและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการพัฒนาบรอดแบนด์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มผลิตภาพ และความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน สะท้อนได้จากกรณีโครงการพัฒนาโครงข่ายบรอดแบนด์ให้ครอบคลุมประชากร ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ภายในปี พ.ศ. 2558 โดยมีสัดส่วนมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 ภายในปี พ.ศ. 2558 และไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ภายในปี พ.ศ. 2563 โดยมีคุณภาพบริการที่ได้มาตรฐานและมีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม รวมทั้งให้มีบริการบรอดแบนด์ความเร็วสูงผ่านเคเบิลใยแก้วนำแสงในเมืองที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ความเร็วไม่ต่ำกว่า 100 Mbps ภายในปี พ.ศ.2563 ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถได้รับบริการผ่านโครงข่ายบรอดแบนด์ ทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุขการเฝ้าระวังและเตือนภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ และบริการสาธารณะอื่น ๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ รวมทั้งยังส่งผลทำให้ภาคธุรกิจไทยสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากโครงข่ายบรอดแบนด์ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างสมดุลและต่อเนื่อง รวมทั้งให้โครงข่ายบรอดแบนด์เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมจนสามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรมการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมีการพัฒนา เกิดการขยายตัวและยกระดับ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ไปสู่ระดับสากลเพื่อให้ประเทศยกระดับความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นตามเกณฑ์ของ World Competitiveness Rankings

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

3.1 ปัญหาการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในขับเคลื่อนพัฒนาประเทศระดับต่ำ ผลการปฏิบัติยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมีปัญหาในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการลงทุนและสร้างฐานรากเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband Internet) ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐกำหนดยังเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบทเช่นเดิม

3.2 ปัญหาในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตแนวทางการทำงานที่มีอยู่ยังขาดความสมดุลและไม่เกิดความหลากหลายในการขับเคลื่อนทำให้ภาคประชาสังคมไทยยังไม่มีแนวทางที่ทัดเทียมต่างประเทศ

3.3 ปัญหาเสรีภาพของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตควรส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารและการแสดงออกบนสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะมาสร้างความชอบธรรมเพื่อปิดกั้นการปิดกั้นเนื้อหาที่มีความเสี่ยงประเภทอื่น เช่น เนื้อหาการเมือง ในบริบทที่มีการแบ่งขั้วทางความคิดทางการเมือง ความคิดเห็นที่แตกต่างก็จะถูกปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการรับรู้ไปโดยปริยาย

3.4 ปัญหาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานผ่านอินเทอร์เน็ต

ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวจึงส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยทั้งในแง่นโยบายของรัฐบาลไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อัตราการเกิดของนวัตกรรมต่ำจากการใช้อินเทอร์เน็ต ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาและสาธารณสุขต่ำ รวมทั้งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยไม่กล้าลงทุนทั้งที่อินเทอร์เน็ตมีต้นทุนธุรกรรมในการเริ่มต้นต่ำ

6. อภิปรายผล

พัฒนาการอุตสาหกรรมและการก่อเกิดของหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่รัฐต้องการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology Startup) ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจสมัยใหม่ รวมทั้งการต่อยอดเทคโนโลยีดิจิทัลไปสู่เชิงพาณิชย์ (Disruptive Business) ซึ่งเป็นการแทรกแซงเศรษฐกิจโดยรัฐสอดคล้องกับ Stigler and Peltzman (1971) ที่มองว่า นโยบายของรัฐบาลในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหาล้มเหลวของตลาดที่เป็นพื้นฐานของนโยบายสาธารณะแม้ว่าการจำหน่ายสินค้าและบริการนั้นเป็นพื้นฐานของสังคม ซึ่งกลไกตลาดอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจได้ทั้งหมด นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิด Colin Blackman and Lara Srivastava (2011) ที่มองว่าหน่วยงานภาครัฐสามารถกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติได้โดยปราศจากความขัดแย้งในบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของ เป็นผู้จัดการ หรือเป็นลูกจ้างของผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐจะต้องกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในตลาดมากยิ่งขึ้น หากหน่วยงานรัฐไม่ได้เป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมรายหลัก รวมทั้งหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องเป็นอิสระสามารถนำนโยบายของรัฐมาปฏิบัติด้วยความเป็นกลางโดยปราศจากอคติส่วนบุคคล การแยกเป็นอิสระออกจากผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่รัฐเป็นเจ้าของช่วยให้หน่วยงานกำกับดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางต่อผู้ให้บริการในตลาดทุกราย เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขัน และการเชื่อมต่อโครงข่าย เป็นต้น

ส่วนประเด็นบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ (Regulator) กิจการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การกำกับดูแลของ Stigler and Peltzman (1971) ได้

อธิบายรูปแบบของการกำกับดูแลว่า กลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งมีระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพจะได้รับประโยชน์จากการกำกับดูแลมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์ที่มีความซับซ้อนและมีขนาดใหญ่ เช่น กลุ่มผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต (Internet Operator/Provider) กลุ่มผู้บริโภคอินเทอร์เน็ต (Internet Consumer) เพราะกลุ่มผู้บริโภคมีขนาดใหญ่จึงมีความต้องการที่หลากหลายจึงยากในการบริหารจัดการต้นทุนของผู้ประกอบการที่มุ่งจำกัดต้นทุนให้ต่ำ (Minimize Cost) โดยมีเป้าหมายที่กำไรสูงสุด (Maximize Profit) ดังนั้น นโยบายรัฐจึงต้องเข้าไปแทรกแซงกำกับดูแลให้สังคมได้รับประโยชน์สูงสุด (Social Utility) อย่างไรก็ตาม ด้วยบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในแต่ละประเทศแตกต่างกัน การกำกับดูแลกิจการมักจะก่อให้เกิดต้นทุนในการจัดสรรค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic and Economic Rent) เกิดขึ้นในการจัดสรรสิทธิ์นั้นในกลุ่มผลประโยชน์ระหว่างผู้มีอำนาจอนุมัติ (Regulator) กับผู้ขอใบอนุญาต (Operator) นั้น ซึ่งการกำกับดูแลตั้งอยู่บนพื้นฐานการจัดสรรความมั่งคั่งในระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลเหนือองค์กรกำกับดูแลนโยบายซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคม (Social Cost) เกิดขึ้นจากภาวะเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ซึ่งทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การกำกับดูแลจึงเสนอว่าหากการกำกับดูแลใดไม่ได้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจอีกต่อไป ควรลดหรือกำจัดการดูแลเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกเลิกข้อจำกัดหรือการกำกับดูแลจำนวนผู้ประกอบการในตลาด

นอกจากนั้นการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ในการให้ใบอนุญาตเพื่อการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ต (Internet Operator/Provider) จำเป็นต้องขอรับใบอนุญาตในการเป็นผู้ให้บริการ ตามระเบียบของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต ที่กำหนดประเภทของใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตไว้ 3 แบบ สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามที่ต้องการให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ (International Internet Gateway) และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ต (Internet Exchange) ผู้ขอรับใบอนุญาตสามารถขอรับอนุญาตได้ ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของ Colin Blackman and Lara Srivastava (2010) ที่เสนอว่า หน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระย่อมสามารถนำนโยบายของรัฐมาปฏิบัติด้วยความเป็นกลางโดยปราศจากอคติส่วนบุคคล การแยกเป็นอิสระออกจากผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่รัฐเป็นเจ้าของช่วยให้หน่วยงานกำกับดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางต่อผู้ให้บริการในตลาดทุกราย ทั้งนโยบายการแข่งขันและการเชื่อมต่อโครงข่าย สำหรับประเด็นเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรในการกำกับดูแลการให้บริการโทรคมนาคมนั้น ควรเป็นหน่วยงานกำกับดูแลอิสระแห่งชาติ (Separate National Regulatory Authority) โดยมีการจัดตั้งและการดำเนินงานครอบคลุมทั้ง 5 ประเด็น คือ 1) ความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแล 2) การสนับสนุนงบประมาณสำหรับกระบวนการกำกับดูแล 3) หน่วยงานกำกับดูแลเดี่ยว (Single Regulator) และ 4) หน่วยงานกำกับดูแลหลายกิจการ (Multi-sector Regulators)

7. ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการบรอดแบนด์ โดยส่งเสริมให้มีการแข่งขันในธุรกิจบริการบรอดแบนด์ บนพื้นฐานการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม มีคุณภาพ ในราคาที่เหมาะสม
2. กสทช.ควรประกันความมั่นคงปลอดภัยของโครงข่ายบรอดแบนด์และความปลอดภัยของสังคมโดยรวมโดยพัฒนาระดับบุคลากรผู้เชี่ยวชาญความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศและโครงข่ายทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
3. กสทช.ควรบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายและการประสานการกำกับดูแลจัดให้มีการประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนรวมทั้งองค์กรกำกับดูแล เพื่อ

สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันการให้บริการ ภายใต้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เอื้อต่อการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม

8. เอกสารอ้างอิง

- บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). (2562). รายงานประจำปี 2562. กรุงเทพมหานคร : บริษัททู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน).
- บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). (2562). รายงานประจำปี 2562. กรุงเทพมหานคร : บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน).
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2560). Blockchain. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติโทรคมนาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติโทรคมนาคม. (2553). พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติโทรคมนาคม.
- _____. (2561). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2561. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติโทรคมนาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เรื่อง ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมชั่วคราวและฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 2).ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนพิเศษ 198 ง วันที่ 20 มิถุนายน 2550.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2562). รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2563). การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Colin Blackman and Lara Srivastava (2011). Telecommunications Regulation Handbook. Tenth Anniversary Edition, The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, InfoDev, and The International Telecommunication Union.
- Legard, R., Keegan, J. & Ward, K. (2003). 'In-depth Interviews', in Qualitative Research Practice. A Guide for Social Research Students and Researchers. London : SAGE.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). Qualitative data analysis: an expanded sourcebook. 2nd. Ed. London: SAGE.
- Stigler and Peltzman. (1971). The Theory of Economic Regulation. The Bell Journal of Economics And Management Science. 2(1), 3-21.